

ГАРЧИГ

I. ОРШИЛ	2
II. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	3
II.1. Төслийн нэр	3
II.3. Төслийн байршил.....	3
II.4. Уурхайн нөөц.....	4
II.5. хүчин чадал.....	4
II.6.Уурхайн ажлын горим	5
II.7. АШИГЛАЛТЫН СИСТЕМ	5
II.8. Уурхайн тээвэр	5
II.9. Хөрсний овоолго	5
II.10.Уурхайн тэсэлгээ.....	6
II.11.Төслийн дэд бүтэц.....	6
II.12. Гадаад зам тээвэр	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
III. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	8
III.1. Байгаль орчны төлөв байдал	8
IV. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ	8
V. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
V.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
V.2.Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	13
V.3.Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	16
V.4.Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	18
V.5.Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	18
V.6. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	18
V.7. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....	19
V.8.Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	20
V.9.Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөө	21
V.10. Химийн бодисын эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	22
V.11. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	22
VI. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛАХ НИЙТ ЗАРДАЛ	25
VI. ДҮГНЭЛТ	26
АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, НОМ ЗОХИОЛ	27

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт №1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл	3
Хүснэгт №2. Талбайн цэгүүдийн солбицол.....	3
Хүснэгт №3. Уурхайн хүрэн дэх нөөц, /Сорьц-870.0/	4
Хүснэгт №4.....	5
Хүснэгт №5. Уулын ажлын календарь төлөвлөгөө	6
Хүснэгт №6. Шимт хөрс хуулалт.....	6
Хүснэгт №7. Ажиллагсадын орон тоо, бүтэц.....	6
Хүснэгт №8. Барилга, байгууламжийн мэдээлэл	7
Хүснэгт №9. Төслийн нийт цэвэр усны хэрэглээ	7
Хүснэгт №10. Эдийн засгийн үр ашгийн үндсэн тооцооны задаргаа	7
Хүснэгт №11. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	13
Хүснэгт №12. Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээний төлөвлөгөө	16
Хүснэгт №13. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	17
Хүснэгт №14. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө.....	18
Хүснэгт №15. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	20
Хүснэгт №16. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....	20
Хүснэгт №17. Олон нийтэд тайлагнах, танилцуулах төлөвлөгөө	22
Хүснэгт №18. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө	23
Хүснэгт №19. 2023 оны БОМТ-ний нийт зардал	25

I. ОРШИЛ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Энэхүү байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө нь алтны шороон ордын үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүн амд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээнүүдийг шаардагдах хөрөнгө зардал, хугацаа, давтамж, баримтлах дүрэм, журам, стандартуудын хамт нэгтгэн үзүүлж буй төслийг хэрэгжүүлэгч “Шижиргоулд” ХХК-аас заавал хэрэгжүүлж, мөрдөж ажиллах ёстой баримт бичиг юм.

“Хошуу-уул” нэртэй алтны шороон орд төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ний үндсэн зорилго нь төслийг хэрэгжүүлэх явцад үүсэх бүхий л сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээг төслийн хэрэгжилтийн хүрээнд авч үзэн, холбогдох зардлыг бодитоор төлөвлөх, улмаар энэхүү төлөвлөгөөг төсөл хэрэгжүүлэгч дагаж мөрдсөнөөр байгаль орчин, нийгмийн хамгааллын үүргээ хангах нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

БОМТ боловсруулах аргачлал:

Тус төслийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дүгээр сарын 29 –ны өдрийн А/618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалын дагуу энэхүү байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө, нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө, хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын талаар авах арга хэмжээ, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, тус байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан бөгөөд төсөл хэрэгжүүлэгч нь жил бүрийн 12 дугаар сарын 10-ны дотор тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг төлөвлөгөөнд тусгасан арга хэмжээний дагуу гаргаж, дараа оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний төслийн хамт холбогдох байууллагад хүргүүлж байх зайлшгүй шаардлагатай болно.

“Хошуу-уул” Алтны шороон ордын БОМТ-нд 2023 онд нийт 10,872,000 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

II. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Хүснэгт №1. Төсөл хэрэгжүүлэгчийн мэдээлэл

№	Үзүүлэлтүүд		
1	Аж ахуйн нэгжийн нэр		“Шижиргоулд” ХХК
2	Улсын бүртгэлийн дугаар		9011182042
3	Уурхайн нэр		“Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын С-7 блокыг ил аргаар ашиглах төсөл
4	Ордын байршил	Нийслэл/Хот/ Аймаг	Төв
5		Сум/Дүүрэг	Сэргэлэн
6	Ашигт малтмалын төрөл		алт
7	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар		MV-002392
8	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг/Хот	Улаанбаатар
9		Сум/Дүүрэг	Баянгол
10		Баг/Хороо	6-р хороо
11		Гудамж/Байр	10-р хороолол
12		Хаяг	19А
13		тоот	3 тоот
14		Захирлын хаяг	“Шижир гоулд” ХХК
15	Гар утас		976-88157520
16	“Ноён тохой трейд” ХХК		Ц. Ноостой
			88115786

II.1. төслийн байршил

“Хошуу-уул” нэртэй алтны шороон орд ашиглах төсөл

II.2. Төсөл хэрэгжүүлэгч

“Шижиргоулд” ХХК

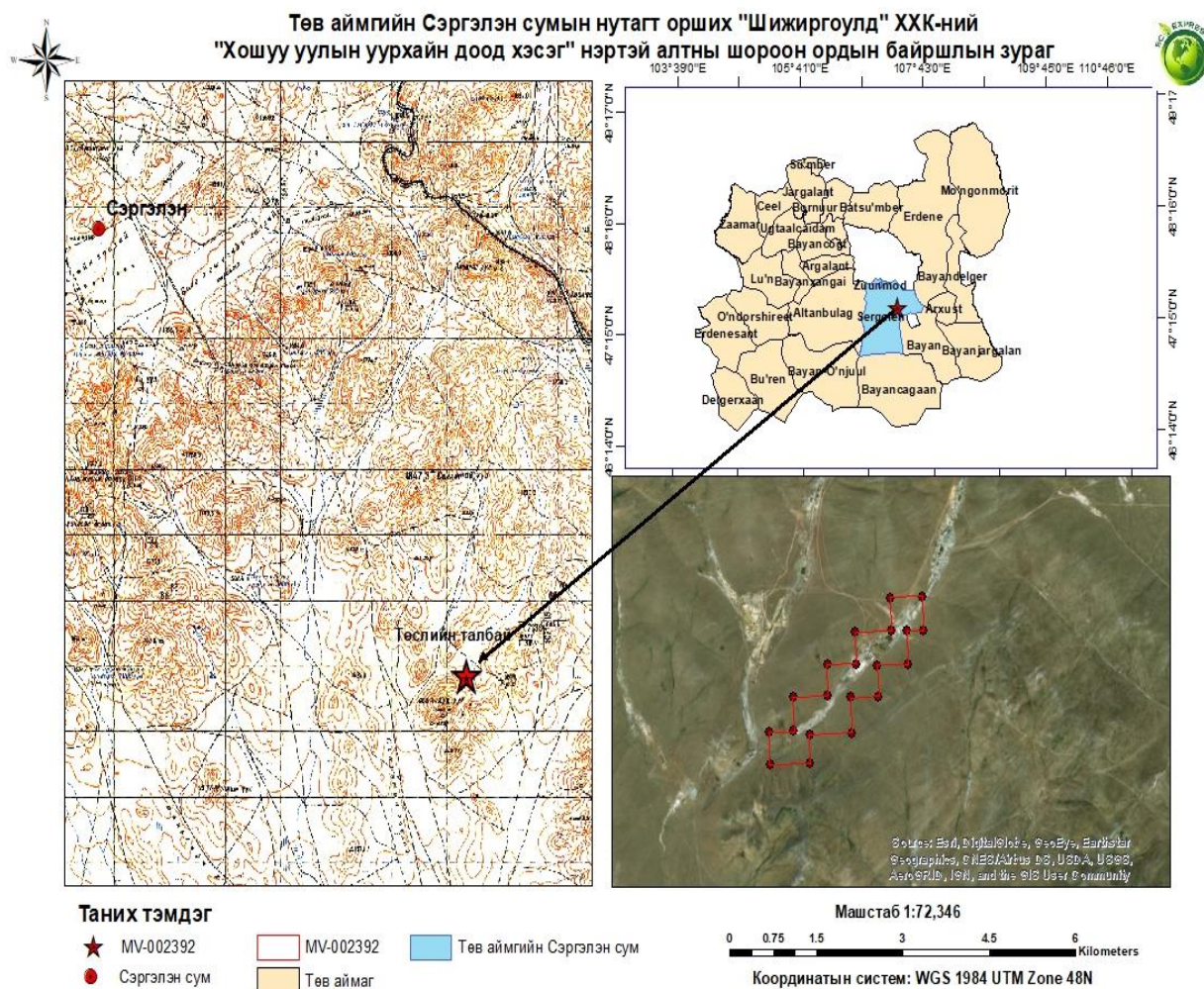
II.3. Төслийн байршил

“Хошуу уул”-ын алтны шороон орд нь Төв аймгийн Сэргэлэн сумын төвөөс зүүн урагш 18 км, Улаанбаатар хотоос зүүн урагш 80 км, Налайхын уурхайгаас 35 км, Улаанбаатар-Сайншандын төмөр замын 7-р зөрлөг, Цагаанхяргас 6 км-т зайд байрлана.

Хүснэгт №2. Талбайн цэгүүдийн солбицол

№	Уртраг			Өргөрөг		
	Градиус	Минут	Секунт	Градиус	Минут	Секунт
1	107	12	44.44	47	29	7.73
2	107	12	44.44	47	29	21.73
3	107	13	19.43	47	29	21.73
4	107	13	19.43	47	29	38.72
5	107	13	42.43	47	29	38.72
6	107	14	42.43	47	29	53.73
7	107	14	7.44	47	29	53.73
8	107	14	7.34	47	30	9.77
9	107	14	21.34	47	30	9.77
10	107	14	21.35	47	30	25.77
11	107	13	54.34	47	30	25.77
12	107	13	54.34	47	30	9.77
13	107	13	24.34	47	30	9.77
14	107	13	24.43	47	29	54.73
15	107	13	0.43	47	29	54.73
16	107	13	0.43	47	29	39.72
17	107	12	31.43	47	29	39.72

18	107	12	31.43	47	29	23.72
19	107	12	11.44	47	29	23.74
20	107	12	11.42	47	29	7.74
21	107	12	44.44	47	29	7.73

II.4. Орд ашиглах тусгай зөвшөөрөл

Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутагт орших “Хошуу уул” нэртэй 201.83 га талбай бүхий ашигт малтмалын MV-002392 дугаартай ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг анх 2006 оны 12 дугаар сарын 15-ны өдөр “Хүдэр-Эрдэнэ” ХХК-д олгосон бөгөөд 2008 онд “Алмаз групп” ХХК шилжүүлэн авч, улмаар 2012 оны 07 дугаар сарын 31-ний өдөр “Шижиргоулд” ХХК нь “Алмаз групп” ХХК-аас шилжүүлэн авсан байна.

II.5. Ордын нөөцийн тооцоо

Ил уурхайн хүрээ хязгаарт өртөх блокууд болон ашиглалтын нөөцийг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт №3. Уурхайн хүрээ дэх нөөц, /Сорьц-870.0/

Блокийн дугаар, Нөөцийн зэрэг	Блокийн талбай	Хөрсний зузаан	Элсний зузаан	Хөрсний эзлэхүүн	Элсний эзлэхүүн	Дундаж агуулга	Хими цэвэр
Х.нэгж	/мян.м ² /	/м/	/м/	/мян.м ³ /	/мян.м ³ /	гр/м ³	/кг/
7-С	14.8	0.7	1.2	10.39	17.81	1.49	26.56
Нийт (С)	33.3	0.7	1.2	23.3	39.9	1.55	46.20

II.6. Үүсмэл ордын үйлдвэрлэлийн нөөц

Тус орд нь III бүлгийн орд тул хайгуулын ажлаар тогтоогдсон геологийн боломжтой (С) зэргийн нөөцөд тулгуурлан ордыг ашиглах ТЭЗҮ-ийг боловсруулсан бөгөөд уурхайн хил хязгаар дотор орших бохирдол тооцсон эдийн засгийн хувьд үр ашигтай үйлдвэрлэлийн нөөцийг уул уурхайн сайдын 2015 оны 9-р сарын 11-ний өдрийн 203 дугаар тушаалын дагуу боломжтой (С) зэргийн нөөцийг магадласан нөөцөд шилжүүлэв.

Ордын үйлдвэрлэлийн нөөц нь нийт магадласан С' зэргээр 39.9 мян.м³ элс буюу хими цэврээр 46.20 кг алт болж байна.

Хүчин чадал

Ил уурхай нь 2023 оны 2 дугаар улиралд 8.994 мян.м³, 3 дугаар улиралд 20.08 мян.м³ элс олборлохоор төлөвлөсөн.

Ил уурхайн олборлолтыг төлөвлөсөн хүчин чадлаар тооцоход “Хошуу уул”-ын ордын С-7 блокийн нөөцийг 1 жилийн хугацаанд олборлохоор байна.

II.6. Уурхайн ажлын горим

Уурхай нь 6-р сараас 9-р сарын хооронд жилд 85 хоног ажиллана.

Хүснэгт №4.

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Хэмжээ
1	Ээлжийн үргэлжлэх хугацаа	цаг	11
2	Хоног дахь ээлжийн тоо	ээлж/хон	1
3	Жилд ажиллах хоногийн тоо	хонг/жил	85
4	Жилд ажиллах ээлжийн тоо	ээлж/жил	85
5	Жилийн ажлын цагийн хэмжээ	цаг/жил	850
6	Цаг ашиглалт		92
7	Жилд ажиллах бодит цаг		782

II.7. Уурхайн нээлт, ашиглалтын систем

Уурхай нь өмнө С-5 блок дээр ашиглалт явуулж байсан ба 2023 онд С-7 блокоос эхлэн олборлолт явуулах бөгөөд замын ерөнхий схем нь уурхайн зүүн хойд ханыг даган өгсөж +1565-аас 1575 м түвшин хүрнэ.

Ашиглалтын технологи: “Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын хөрсний зузаан нь таазны бохирдол хасаж тооцсоноор дунджаар 0.4 м байна. Иймд шимт хөрсийг 0.2 м зузаантайгаар хуулан овоолно.

Ордын элс нь хэвтээ ойролцоогоор 1⁰ уналттай, нөөцийн блокуудын өргөн жигд үргэлжилдэг тул ашиглалт явуулсан талбайд дотоод овоолго хийж ашигладаг ба ордын ашиглалтанд тээвэртэй дотоод овоолготой ашиглалтын системийг ашиглаж байна.

II.8. Уулын ажлын төлөвлөлт

Хуулах хөрсийг бүгдийг нь шимт хөрсний овоолгод хураахаар тооцсон ба уурхайн жил бүрийн хөрс хуулалт, элс олборлолтын хэмжээг тогтмол барих, ашиглалт явуулах дарааллыг тогтоох замаар төлөвлөлтийг шийдэж төслийг боловсруулав.

Хүснэгт №5. Уулын ажлын календарь төлөвлөгөө

Ашиглалтын улирал	Хөрс хуулалт, мян.м ³	Элс олборлолт, мян.м ³	Бохирдол		Үйлдвэрлэлийн нөөц, мян.м ³	Хаягдал бохирдол тооцсоны дараах хөрсний хэмжээ, мян.м ³	Хөрс хуулалтын коэффициент, м ³ /м ³
			%	мян.м ³			
2023он	8.994	17.81	17.37	3.09	20.89	-	8.994

II.9. Шимт хөрс хуулалт

Шимт хөрсийг Liebherr 764 маркийн бульдозероор түрж шимт хөрсний овоолгод овоолно. Шимт хөрсний овоолгыг 35⁰ градусын налууугайгаар үерийн ус болон салхины нөлөө бага байх газар байгуулна. Шимт хөрсийг уурхайн талбайгаас 0.2 метр зузаантайгаар хуулна. Уурхайн талбайгаас 7.34 мян.м³ шимт хөрс хуулж овоолно. Шимт хөрс хуулах ажлын зардлыг хөрс хуулалтын зардалд оруулан тооцлоо.

Хүснэгт №6. Шимт хөрс хуулалт

Ашиглалтын жилүүд	Шимт хөрс хуулалт, мян.м ³	
	Уурхайн талбай	Нийт
Жилд	7.34	7.34
Нийт	7.34	7.34

II.10. Угаан баяжуулах хэсэг

Угаан ангилах төхөөрөмжийн хүрдэн шүүрийн доод ангиллын бүтээгдэхүүн шлюзийн баяжуулалт руу орно. Шлюзны баяжмалыг ээлжиндээ 1 удаа /10цаг тутамд/ авах ба баяжмал хадгалах саванд цуглуулна. Цуглуулсан баяжмалыг 2 мм хэмжээтэй нүхтэй шигшүүрээр шигшинэ. Шигшүүрийн -2 мм бүхэллэгтэй хэсгийг баяжуулах ширээнд өгөх ба +2 мм бүхэллэгтэй хэсгийг гар тэвш буюу лоткигоор гүйцээн баяжуулна. Баяжуулах ширээнээс шлихийн алт, завсрын бүтээгдэхүүн, хаягдал гэсэн 3 бүтээгдэхүүн гарна. Баяжуулах ширээний баяжмалыг гар тэвш буюу лоткигоор гүйцээн баяжуулна.

II.11. Бүтээгдэхүүн гаргалтын төлөвлөгөө

“Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын нийт үйлдвэрлэлийн нөөц нь 51.66 мян.м³ элс, 1.12 гр/м³ агуулгатай элсэн дэх алт нь 58.05 кг буюу химийн цэврээр 50.5 кг алт агуулсан элсний нөөцтэй. Үүнийг гравитацийн аргаар баяжуулж, 94.3 хувийн металл авалттайгаар төслийн нийт хугацаанд 54.74 кг шлихийн алт, химийн цэврээр 47.63 кг алт үйлдвэрлэнэ.

II.12. Ажиллах хүчний тооцоо

Ажилчдын орон тоог төслийг хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй шаардлагатай техник технологи, төслийн хүчин чадал, тоног төхөөрөмжийн тоо нэг бүрийг харгалзан тооцлоо. Төслийн хүчин чадлыг бүрэн ашиглахад хангалттай тооны ажилчдыг тусгаж өгсөн бөгөөд уулын хэсгийн ажлын горим 1 ээлжээр ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байна, харин угаан баяжуулах хэсгийн ажилчид хоногт 1 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 9 цаг байхаар тус тус тооцсон.

Хүснэгт №7. Ажиллагсадын орон тоо, бүтэц

№	Хэсэг нэгж	II улирал	III улирал
1	Уулын хэсэг	9	9
2	Угаан баяжуулах хэсэг	10	10
3	Засвар механикийн хэсэг	3	3
4	Захиргаа, аж ахуй, үйлчилгээний хэсэг	6	6
5	Нийт	28	28

II.13. Барилга байгууламж

“Шижиргоулд” ХХК нь тусгай зөвшөөрлийн талбайд уурхайн захиргаа, засвар үйлчилгээний төв зэрэг барилга байгууламжуудыг байрлуулахаар тооцов.

Орд ашиглалтын хугацаа бага тул зөөж тээвэрлэхэд хялбар шийдлийг сонгосон болно. Дараах хүснэгтэд “Шижиргоулд” ХХК-ийн барилга байгууламжууд, бүтэц эдлэл, хэмжээг тусгалаа.

Хүснэгт №8. Барилга, байгууламжийн мэдээлэл

№	Барилгын нэр	Х.нэгж	Хэмжээ	Тайлбар
Хотхон				
1	Уурхайн удирдлагын байр	м ²	14.4	20 тн контейнер-хаус 1 ш
2	Ажилчдын сууц	м ²	142	40 тн контейнер-хаус 4 ш
3	Цайны газар	м ²	28.4	20 тн контейнер-хаус 1 ш
4	Халуун ус болон угаалга	м ²	30	1 ш сендвичин байр
Ил уурхай				
5	Засварын газар, сэлбэгийн агуулах	м ²	28.4	20 тн контейнер 1 ш
6	Засварын талбай	м ²	100	Шимт хөрсийг хуулж, талбайг тэгшилсэн байна
7	Түлшний ёмкост	тн	10	Шимт хөрсийг хуулж, талбайг тэгшилсэн байна

II.14. Усан хангамж

Төслийн талбай нь Умард говийн гүвээт-Халхын дундад талын сав газарт харьяалагдана.

“Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын усны хэрэглээг уурхайд гаргасан 1ш гүний худгаас хангана. Худгийн ундарга 8 л/с байна.

Гүний худгийн солбилцол нь 107°14'01", 47°30'01' байна.

Хүснэгт №9. Төслийн нийт цэвэр усны хэрэглээ

Ажиллах хугацаа	Усны хэрэглээ /м ³ /			Шаардлагатай усны эх үүсвэр /л/с/		
	Технологи	Хотхон	Нийт	Техологи	Хотхон	Нийт
2023	201.781	0.51	201.78151	5.03	0.05	5.10
Нийт	201.781	0.51	201.78151	6.70	0.10	6.84

Үйлдвэрийн хэрэгцээнд худгаас ашиглалтын хугацаанд нийт 201.781 м³ ус хэрэглэхээр байна. Ордыг ашиглахад шаардлагатай усны ундрагын хэмжээ 6.84 л/с байна. Гүний худгийн ундарга 8л/с бөгөөд уурхайн усны хэрэгцээг хангаж байна.

II.15. Төслийн эдийн засаг

Хүснэгт №10. Эдийн засгийн үр ашгийн үндсэн тооцооны задаргаа

Үзүүлэлт	Х/нэгж	Үндэслэл	ХО	II улирал	III улирал	Нийт
Уулын цул	мян.м ³			18.31	55.40	73.71
Элс олборлолт	мян.м ³			12.83	38.82	51.66
Хөрс хуулалт	мян.м ³			5.48	16.57	22.05
Хөрс хуулалтын коэффициент	м ³ / м ³			0.43	0.43	0.43
Угаан баяжуулах элс	мян.м ³			12.83	38.82	51.66
Элсэн дэх алтны агуулга	мг/ м ³			0.87	1.21	1.12
Элсэн дэх алт /шлихээр/	кг			11.14	46.91	58.05
Алт авалт	%			94.30	94.30	94.30
Алт гаргалт /шлихээр/	кг			10.51	44.24	54.74
Алт гаргалт /химийн цэврээр/	кг			9.14	38.49	47.63
Алтны үнэ (сүүлийн 6 сарын дундаж)	\$/унци	1,559				
Алтны үнэ (сүүлийн 6 сарын дундаж)	төг/гр	137,705				
Борлуулалтын орлого	сая.төг			1,258.54	5,299.70	6,558.24
Үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааны зардал						
Уулын хэсгийн зардал	сая.төг			102.19	204.58	306.77
Баяжуулах хэсгийн зардал	сая.төг			68.35	180.15	248.50
Засвар механикийн хэсэг	сая.төг			22.79	31.83	54.61

Аж ахуй, үйлчилгээний хэсэг	сая.төг			22.29	44.28	66.57
Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл	сая.төг			29.37	88.12	117.50
Алт хайлуулах, сорьцлуулах зардал	сая.төг			1.80	6.50	8.30
Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	сая.төг	5.00%		62.93	264.99	327.91
Нөхөн сэргээлт, хаалтын зардал	сая.төг			34.25	102.75	137.00
Тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	сая.төг				4.39	4.39
Газрын төлбөр	сая.төг				16.15	16.15
Ус ашигласны төлбөр	сая.төг			21.79	64.25	86.04
Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийсэн хайгуулын ажлын төлбөр	сая.төг				41.88	41.88
Агаарын бохирдлын төлбөр	сая.төг				0.05	0.05
Авто тээвэр, өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	сая.төг				0.16	0.16
Орон нутгийг дэмжих сангийн зардал	сая.төг				30.0	30.00
Нийт зардал	сая.төг			365.74	1,080.07	1,445.81
<i>1 гр алтны бүрэн өөрийн өртөг</i>	<i>төг/гр</i>			<u>40,017.9</u>	<u>28,063.9</u>	<u>30,357.9</u>
				<u>5</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Татварын өмнөх ашиг	сая.төг			892.80	4,219.64	5,112.43
ААНОАТ	сая.төг	10%; 25%		89.28	424.96	514.24
Цэвэр ашиг	сая.төг			803.52	3,794.67	4,598.19
ҮАМУ	сая.төг			832.89	3,882.79	4,715.69
Хөрөнгө оруулалт						
Барилга байгууламж	сая.төг		(23.85)			(23.85)
Машин тоног төхөөрөмж	сая.төг		(348.83)			(348.83)
Тавилга эд хогшил	сая.төг		(14.80)			(14.80)
Дэд бүтэц	сая.төг		(40.00)			(40.00)
Балансын үлдэх өртөг	сая.төг				<u>309.98</u>	<u>309.98</u>
Нийт хөрөнгө оруулалт	сая.төг		(427.48)	0.00	309.98	(117.50)
ХОДМУ	сая.төг		(427.48)	832.89	4,192.77	4,598.19
ХОДМУ (өссөн дүнгээр)	сая.төг		(427.48)	405.42	4,598.19	
Өнөөгийн цэвэр үнэ, цэнэ (NPV, 8%)	сая.төг	3,938.35				
Өгөөжийн дотоод норм, IRR	%	120%				
Хөрөнгө оруулалтаа нөхөх хугацаа	аш.сар	1				

Ш. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ-ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Ш.1. Байгаль орчны төлөв байдал

Газарзүйн нөхцөл: Төв аймгийн Сэргэлэн сум нь Монгол Улсын хөгжлийн бүсчлэлээр төвийн бүсэд багтаж физик газарзүйн бүсчлэлээр Хангай Хэнтийн уулархаг мужид хамаарна. Сэргэлэн сумын газар нутгийн хэмжээ 74000м² хавтгай дөрвөлжин талбайтай. Хэнтийн нурууны баруун урд шувтрагын нам өндөртэй бөмбөгөр оройтой уулсын дунд засаг захиргааны хувьд хойд талаараа Эрдэнэ сумтай зүүн урд талаараа Баян сумтай урд талаараа Баянцагаан сумтай баруун талаараа Алтанбулаг зэрэг сумтай хиллэн оршино.

Уур амьсгал: Агаарын температурын сарын дундаж нь 1 дүгээр сард -17.2⁰С, 7 дугаар сард 15.9⁰С хүрч байна.

Төв аймгийн агаарын харьцангуй чийгшил дунджаар 840 гПа байдаг. Агаарын чийгшил нь даралт, температураас хамаарч өөрчлөгдөх ба өвөл 845.5 гПа, зун 838.7-842.7 гПа байдаг байна. Төв аймаг орчимд салхины дундаж хурд 4.6-5 м/сек байдаг. Улирлын байдлаар авч үзвэл, салхины хурд хаврын улиралд 4.2-4.6 м/сек, өвлийн улиралд 3.7 м/сек, бусад улиралд 2.9-5 м/сек тус тус байдаг байна. Хур тунадасны олон жилийн дундаж хэмжээ 232.1 мм бөгөөд түүний 90% нь дулааны улиралд буюу 4-9 дүгээр сард ордог байна.

Төслийн талбайд жилийн дундаж харьцангуй чийгшил 37-72% хүрч хамгийн хуурай 8-р сард 72% байна.

Усан хангамж: Төслийн талбай нь Хойд мөсөн далайн ай савын бөгөөд түр зуурын элбэг тэжээлтэй, Хэнтийн дэд мужийн Умард говийн гүвээт-Халхын дундад талын сав газарт харьяалагдана.

Төслийн талбайд гадаргын ус байхгүй байна. Төслийн талбайд өөрийн эзэмшлийн 1 гүний худагтай бөгөөд эндээс унд ахуйн болон технологийн усаа хангадаг байна.

Хөрс, ургамал: Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутаг дэвсгэрт орших “Хошуу уул” нэртэй алтны шороон орд нь газрын гадаргын хувьд Орхон-Сэлэнгийн бэсрэг уулын мужийн Туулын дэд мужид харьяалагдана. Төсөл хэрэгжих талбай нь хөрс газарзүйн мужлалтаар хөрс био-уур амьсгалын холимог бүсчлэл бүхий Хангайн мужийн өндрийн бүсчлэлийн хэв шинж бүхий өмнөд Хэнтийн 52-р тойрогт багтана.

Тухайн бүс нутаг нь ургамал газарзүйн мужлалын хувьд Евроазийн тал хээрийн мужид хамаарна. Монгол орны хээрийн бүс нутгийг илтгэх Хялганат хээр тохиолдоно.

Амьтны аймаг: Төсөл хэрэгжиж буй нутаг нь газарзүйн мужлалаар Дундад Халхын тойрогт тал хээрийн бүсэд хамаарна. Тус уурхайд өмнө нь олборлолт явуулж байсан учраас амьтад үргэн дайжсан байна.

Тус суманд амьтны аймгаас нийтлэг буюу зөвхөн тал хээрийн нөхцөлд дасан зохицсон амьтад тохиолдоно. Үүнд: туулай хэлбэртнээс бор туулай, огодой, мэрэгчдээс үлийн цагаан оготоно, махан идэштнээс саарал чоно, хярс, үнэг, шувуудаас шоорон эвэрт болжмор, монгол болжмор, шилийн сар, хөхтөн амьтнаас цагаан зээр зэрэг амьтад элбэг таардаг. Энэхүү бүс нутагт тохиолдох 6 баг, 17 овог, 40 төрөлд хамаарах 54 зүйл хөхтөн амьтан байдаг.

Нийгэм, эдийн засаг: Засаг захиргааны төвүүд нь Улаанбаатар хоттой засмал болон шороон замаар холбогдсон. Утсан харилцаа сайн хөгжсөн. Өндөр хүчдэлийн шугам, төмөр замтай. Ордын орчим гадаргын ус байхгүй, хур тунадас ихтэй үед зарим хөндийд үерийн ус түрж урсаж байдаг. Нийгэм эдийн засгийн хувьд тус сум нийт 2067 хүн амтай, хүн амын нягтаршил 0.5, өрхийн тоо 815 байна.

IV. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОВЧ ТОДОРХОЙЛОЛТ

IV.1. Газрын гадаргад үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

Уурхайд ачих, зөөж тээвэрлэх, боловсруулах тоног төхөөрөмж болон бусад машин механизмуудад урсгал засвар, техникийн үйлчилгээ хийх, төрөл бүрийн материал, сэлбэг хэрэгсэл, шингэн түлш, тос хүлээн авах, хадгалах, түгээх зориулалттайгаар засварын жижиг хэсэг ажиллана. Эдгээр үйл ажиллагааны явцад алтны шороон ордын газрын гадарга, хэвлий нь техникийн болон хүний хүчин зүйлийн нөлөөлөлд өртөхөөр байна,

IV.2. Агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Агаарын бохирдол /уурхайн малталт, овоолгууд, тээвэрлэлтийн зам болон хөрс хуулалт зэрэг технологи ажиллагаанаас тоос дэгдэнэ/,
- Тээврийн хэрэгслийн шаталтат хөдөлгүүрээс ялгарах утаа тортогоос үүсэх бохирдлын нөлөө,
- Түр суурьшлын бүсэд хог хаягдал, шатах тослох материалын үнэр хүрээлэн буй орчинд тархана,
- Үйлдвэрлэлийн дотоод тээврийн замын нөлөөгөөр хөрсний бүтэц алдагдсанаас нарийн ширхэгтэй тоос агаарт дэгдэж тэр хэмжээгээр орчны газрын хөрс, ургамлан нөмрөгийг доройтолд оруулах.

IV.3. Усан орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Төслөөс гадаргын усанд үзүүлэх нөлөөлөл байхгүй байна,
- Төслийн технологийн хэрэгцээнд хэрэглэх усыг газрын доорх усаас авч ашиглах учир гүний усны нөөцөд тодорхой хэмжээний хомсдол үүсэх,
- Төслийн үйл ажиллагаанаас ахуйн болон үйлдвэрийн хог хаягдал уурхайн орчинд тархаснаас хөрсийг бохирдуулснаас гүний усыг бохирдуулах,
- Тунаах нуурын далангийн суурийн бат бөх байдал, далан сэтэрч болзошгүй.

IV.4. Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Хөрсний элэгдэл, эвдрэл, үржил шимийн доройтол эрчимжинэ,
- Уурхайн дотоод тээврээр хөрс, ургамал талхлагдана,
- Уурхайд олон салаа шороон зам үүссэнээс хөрсний элэгдэл эвдрэл үүсэх,
- Шатах тослох материалын ашиглалт, хадгалалтаас үүдэлтэй хөрсний бохирдол хязгаарлагдмал орчинд үүснэ,
- Түр суурьшлаас эх үүсвэртэй хог хаягдлаар хөрс бохирдох,
- Тунгаах нуурын шаланд тунасан лаг орчныг хөрсийг бохирдуулах.

IV.5. Ургамлан нөмрөг

- “Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын үйл ажиллагаа явагдаад олон жил болж байгаа учир олон салаа зам гаргах, ус цуглуулах зорилгоор татсан шуудуу, газрын эвдрэлээс шалтгаалсан доройтол олборлох үйл ажиллагаа явагдсан хэсгээр байна. Цаашид ашиглалтын талбай нэмэгдэхийн хирээр ургамалд үзүүлэх сөрөг нөлөөний цар хүрээ тэлэх боловч нөлөөллийн эрчим өсөхгүй,
- Уулын ажлын үед тээвэрлэлт, түр зам ашиглалт, орчны газар ашиглалт, тоосжилтоос ургамлын ургах орчин доройтох.

IV.6. Амьтан

- Төслийн үйл ажиллагаа, машин техник, тоног төхөөрөмжийн дуу чимээ, хөдөлгөөнөөс амьтад дайжин амьдрах орчин өөрчлөгдөх,
- Уурхайн ухсан нүх суваг, шуудуу руу мал амьтан уурхайн талбай руу унаж, бэртэх аюултай.

IV.7. Нийгэм, эдийн засагт үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөлөл

- Төслийн нөлөөллийн бүсэд төвлөрсөн суурьшил байхгүй,
- Төслийн үйл ажиллагааны үед орон нутагт түр ажлын байр бий болно,
- Орон нутгаас нийлүүлэх боломжтой хүнсний хангамж, ахуйн хангамж, түлш шатахуун нийлүүлэлт зэрэг материаллаг эрэлт үүснэ,
- Улс орны төсөвт мөнгөн хуримтлал бий болгоно,
- Мөн үйл ажиллагааны явцад техникийн бүрэн бүтэн байдал алдагдах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангаагүйгээс эсвэл гэнэтийн аюул осол гарснаас улбаалан ажилчдын эрүүл мэнд, амь нас эрсдэх зэрэг нийгэм эдийн засгийн олон сөрөг нөлөөлөл үүсэх магадлалтай.

V.5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ, ХАМРАХ ХҮРЭЭ

Зорилго: “Шижиргоулд” ХХК-ийн “Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын С-7 блокыг ил аргаар ашиглах төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, хүний эрүүл мэнд, нийгэм эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээ буюу зайлшгүй хийж гүйцэтгэх ажлыг төлөвлөхөд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө оршино.

“Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулахдаа байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 тоот тушаалаар батлагдсан аргачлалыг баримталсан бөгөөд БОМТ-нд багтах нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох, түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө зэрэг ажлууд хийгдэхгүй болно.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, нөхөн сэргээх, тухайн жилийн БОМТ-г хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь зэрэг ажлууд багтсан.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 8,872,00 төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж тухайн ажлуудын хэмжээ, гарах үр дүн, хариуцах эзэн, баримталж ажиллах арга зүй, стандарт, холбогдох хууль тогтоомжийг тусгаж, зардлын задаргааг тусгав.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ, гол зорилт:

Энэхүү тайлангийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний гол зорилт нь дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлэхэд оршино. Үүнд:

- Агаарын чанар, хөрсөн бүрхэвч, гүний усанд төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг багасгах, бууруулах, арга хэмжээг тогтоох,
- Байгаль орчныг хамгаалахад хяналт тавих хугацаа, хариуцах эзэнг тогтоох,

- Шаардлагатай хөрөнгө зардлыг урьдчилсан байдлаар тооцож тодорхойлох зэрэг орно,
- БОМТ-ий дагуу үйл ажиллагаа явуулахад дагаж мөрдөх эрх зүйн баримт бичгүүдийг тодорхойлох,
- Мэргэжлийн байгаль орчны ажилтантай байх,
- БОМТ-ий тайлан болон БОМТ-ний хэрэгжилтийг цаг тухай бүрт холбогдох байгууллагуудад хүргүүлэх, тайлагнах, хүлээлгэн өгөх шаардлагатай.

Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 31-р зүйл болон 2012 онд шинэчлэн батлагдсан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд аливаа төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний бүрдэл хэсэг болох байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөнд байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг багасгах, арилгах арга хэмжээ, дүйцүүлэн хамгаалал хийх, тэдгээрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тусгасан байхаар заасан. Хуулин дээрх шаардлагын дагуу “Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын төслийн үйл ажиллагаанаас тухайн нутаг дэвсгэр, бүс нутгийн байгаль орчинд үзүүлэх гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээ, шаардагдах хөрөнгө зардлын хамт тодорхойлж, баримтлах хууль, дүрэм журам, стандартуудыг хамтатган байгаль хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулав.

VI. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖЕМНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

VI.1. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт №11. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Хариуцах эзэн	Зардал, 2023 он /төгрөг/	Гарах үр дүн	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын орчин						
1	Хүнд механизмын хөдөлгүүрийн тохиргоо, үйлчилгээг тогтмол хийх, хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах арга хэмжээ авах	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	“Шижиргоулд” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр	Агаарын бохирдлоос сэргийлэх	-Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, - MNS 3384- 82, Агаар мандал. Сорьц авахад тавих үндсэн шаардлага, -MNS4585:2007, “Агаарын чанар.Техникийн ерөнхий шаардлага”
2	Уурхайн олборлолтын үед тоосжилт ихээр үүсэхээс сэргийлж тогтмол усалгаа хийх, салхи ихтэй үед тоос багасгах арга хэмжээ авах	Тогтмол	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Дотоод төлөвлөлтөөр	Тоосжилтоос сэргийлэх	-MNS5885:2008, “Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ. Техникийн ерөнхий шаардлага”
3	Мөн агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийг тогтоох, бууруулахын тулд хяналт шинжилгээг тогтмол хэрэгжүүлэх	Жилд 1 удаа	Байгаль орчны мэргэжилтэн	ОХШХ-т тусгагдсан		-MNS ISO4227:2002, “Хүрээлэн буй орчны агаарын чанарын хяналтын төлөвлөгөө”
4	Тээврийн хэрэгсэлийн хөдөлгүүрийн тохиргоо, үйлчилгээг тогтмол байлгах, хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандартын шаардлага хангах хэмжээнд байлгах арга хэмжээ авах	Тогтмол	“Шижиргоулд” ХХК	280,000	Агаарын бохирдлоос сэргийлэх	
Хөрсөн бүрхэвч						
1	Уурхайн хотхон, уурхайн орчмын авто зогсоол явган хүний зам талбайг тохижуулж, машин техникийн хөл хөдөлгөөнд хяналт тавьж, олон салаа зам гаргах болон бусад шалтгаанаар үржил шимт өнгөн хөрс элэгдэж, эвдрэхээс урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээг авсан	Тогтмол	Уурхайн удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр	Хөрс элэгдэж эвдрэхээс сэргийлэх	- MNS 3298- 91, Шинжилгээнд сорьц авахад тавигдах ерөнхий шаардлагууд - MNS 3310- 91, Хөрс. Хөрсний агрохимийн үзүүлэлтийг тодорхойлох

	байна.					- MNS 17.5.1.19-92, БОХ. Эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийхэд тавигдах шаардлага, -MNS5850:2008, “Хөрсний чанар, хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” -MNS591:2008, “Газар шорооны ажлын үеийн үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт” -MNS4919:2000, “Эвдэрсэн газарт хучилт хийх хөрс. Техникийн шаардлага”
2	Тээврийн хэрэгсэлийг маршрутын бус замаар явуулахгүй байх, хориглосон таних тэмдгүүдийг сайжруулах, нэмэгдүүлэх	2023 онд	“Шижиргоулд” ХХК	Осол эрсдэлийн төлөвлөгөөнд орсон.	Хөрс элэгдэл эвдрэлд орох, олон салаа зам үүсэхээс сэргийлэх.	
3	Өнгөн хөрсийг хуулан авах, уурхайн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө болон түүний явцад хуулан авсан өнгөн хөрсийг тусгайлан зассан овоолго байдлаар хадгалах.	Уурхайн олборлолт эхлэхээс өмнө	Уурхайн удирдлага	200,000	Нөхөн сэргээлтэнд ашиглах	
4	ШТМ-ыг стандартын шаардлага хангасан саванд хадгалах, асгарч алдагдахаас сэргийлэх, хөрс, гүний ус бохирдохоос сэргийлэх, бохирдсон тохиолдолд саармагжуулах, аюулгүй болгох арга хэмжээ авах	Тогтмол	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Дотоод төлөвлөлтөөр	Хөрс бохирдохоос сэргийлэх	
5	Шимт хөрсний овоолгыг салхинд хийсэх, усанд автах, хатуу биет, барилгын болон бусад хаягдалд дарагдаж бохирдохоос хамгаалах урьдчилан сэргийлэх	Уурхай эхлэх үед	Уурхайн удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр	ШТМ-с хөрс бохирдохоос сэргийлэх	
Усан орчин						
1	Унд ахуйн ус болон зам усалгааны усны дээж авч лабораториор шинжлүүлэх	Жилд 1 удаа	Байгаль орчны мэргэжилтэн	ОХШХ-нд зардал нь орсон.	Ундны усанд хяналт тавих	Усны тухай хууль, - MNS 3534-83, Усны шинжилгээнд зориулж сорьц авах -MNS6148:2010, “Усны чанар. Газрын доорхи усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ” -MNS0900:2010, “ХБО. Эрүүл
2	Зуны улиралд аадар борооны үед үер болох нөхцөлтэй тул уурхай, овоолго зам талбай усанд автахаас сэргийлж үерийн уснаас хамгаалах, хамгаалалтын далан шуудуу барих арга хэмжээ авах	Тогтмол	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Дотоод төлөвлөлтөөр	Уурхай орчимд	
	ШТМ хөрсөнд асгарахаас сэргийлэх, асгарсан тохиолдолд тухай бүрт саармагжуулах арга хэмжээ авах	Уурхай эхлэх үед	Уурхайн удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр	ШТМ-с хөрс бохирдохоос сэргийлэх	

	Ус ашигласны төлбөрийг цаг тухай бүрт төлөх	Жилд 1 удаа			300,000		мэндийг хамгаалах. Аюулгүй байдал. Ундны ус. Эрүүл ахуйн шаардлага, чанар аюулгүй байдлын үнэлгээ” -MNS4943:2011, “Усны чанар, хаягдал ус. Техникийн ерөнхий шаардлага”
Амьтан							
	Олборлолтын үйл ажиллагаа явуулсантай холбоотойгоор амьтны нөөц хомсдох, -Ухсан нүх суваг, шуудуунд мал, амьтан унах, -Олборлолтын үед мэрэгч, мөлхөгчдийн амьдрах орчин алга болж, тэнд үүрлэх шавьжууд устах.	Уурхайн талбайд	Уурхайн удирдлага	ОХШХ-нд зардал нь орсон	Уурхайн талбайд мал, амьтан унаж гэмтэхээс сэргийлэх зорилгоор хашаа хамгаалалт хийх		-Амьтны тухай хууль /2012 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдөр/ -Ан агнуурын тухай /2000 оны 05 дугаар сарын 05-ны өдөр /
		Уурхайн ойр орчим	Уурхайн удирдлага	ОХШХ-нд зардал нь орсон	Хууль бус агнуур хийхгүй байхад анхаарч, хяналт тавих		
			Уурхайн удирдлага	ОХШХ-нд зардал нь орсон	Хаягдал усан сан руу шувуу унах, хаягдал усан сангаас ундаалхаас сэргийлж шувуу үргээгч байрлуулах		
Нийт дүн			780,000 төгрөг				

V.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

“Баруун, баруун уртын хөндийн дунд хэсэг” алтны үүсмэл шороон ордыг ашиглах явцад онд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гадаад овоолгоор хийж гүйцэтгэнэ.

Хүснэгт №12. Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Нөхөн сэргээлтийн арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Га талбай	Нийт зардал, төг / 2023 он /	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1	Уулын ажил болон уурхайн бусад үйл ажиллагааны явцад эвдэрсэн газрыг нөхөн сэргээхэд зогсохгүй байгалийн унаган төрхийг хэвээр хадгалах экосистемийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажлуудыг цогц байдлаар хийх юм.	Техникийн нөхөн сэргээлтийг гадаад овоолгоор нөхөн дүүргэлт хийж гүйцэтгэнэ.	Эвдрэлд өртсөн талбай	1.69	3,000,000	Уурхайн ашиглалт явуулаад дууссаны дараа	-MNS4919-2000 “Эвдэрсэн газарт хучилт хийх хөрс. Техникийн шаардлага” -MNS5914-2008, “Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн нэр томъёо, тодорхойлолт” -MNS5915-2008, “Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал” -MNS5916-2008, “Газар шорооны ажлын үеийн үржил шимт хөрс хуулалт, хадгалалт” -MNS 5917-2008, “Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт” -MNS 4918:2000 “Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн шаардлага”-ыг мөрдөж ажиллах.
	Нийт				2,000,000		

V.3. Биологийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

“Баруун, баруун уртын хөндийн дунд хэсэг” алтны үүсмэл шороон ордыг ашиглах явцад 2023 онд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гадаад овоолгоор хийж гүйцэтгэнэ.

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Талбайн хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд орон нутгийн байгаль орчны газар болон иргэдтэй хамтран ажиллах	Орон нутгийн байгаль орчны газар болон иргэдтэй зөвлөлдөн дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах	-	1 га	1,300,000.0	2023 онд	МУ-ын хууль дүрэм журмын дагуу
Нийт					2,000,000.0		

V.4. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх газрыг Төв аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газраас санал авсны үндсэн дээр эвдэрсэн газрыг техникийн нөхөн сэргээлт хийх ажлыг дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд хэрэгжүүлэхээр санал, шийдвэрт хүрсэн.

Хүснэгт №13. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Талбайн хэмжээ	Нийт зардал, төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Баримтлах стандарт, аргачлал
1	Дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд орон нутагтай хамтарч ажиллах, дүйцүүлэн хамгаалах ажил хийх	Орон нутгийн байгаль орчны газар болон иргэдтэй зөвлөлдөн дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллах	-	2 га	3,700,000.0	2023 онд	МУ-ын хууль дүрэм журмын дагуу

	санал орон нутгаас авах, хэрэгжүүлэх.						
Нийт					3,700,000.0		

V.5. Нүүлгэн шилжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөө

Ашиглалтын талбайд малчин өрх, айл суурьшдаггүй. Иймд нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох төлөвлөгөө хийгдэхгүй болно

V.6. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Уурхайн ашиглалтын талбай орчимд хийгдсэн судалгаагаар ямар нэгэн археологи, палеонтологийн олдвор бүртгэгдээгүй.

“Шижиргоулд” ХХК биет болон биет бус соёлын өвийг хамгаалах ЮНЕСКО-ийн конвенцийг мөрдлөг болгон уурхай орчмын дурсгалт газрууд, өнгөрсөн үеийн хүн төрөлхтний түүхийн дурсгалууд, биет бус соёлын өв болох бүжиг, хөгжим, уламжлалт ахуй зэрэг соёлын олон янз байдлыг бий болгох гол хүчин зүйлсийг хадгалан үлдэх, хамгаалах чиглэлээр ажиллах ба энэ талаар авах арга хэмжээний төлөвлөгөөг боловсруулж жил бүрийн БОМТ-д тусган хэрэгжилтийг хангаж ажиллах үүрэгтэй.

V.7. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

“Шижиргоулд” ХХК-ийн ажилтнууд ажлын хариуцлага алдах, ялангуяа үйл ажиллагааны явцад технологийн горим зөрчсөнөөс элдэв осол гарч, үйлдвэрлэлийн хэвийн ажиллагаа саатах, ажиллагсадын эрүүл мэнд хохирох, хөдөлмөрийн чадвараа алдах, тахир дутуу болох, хүний амь нас эрсдэх зэрэг осол аваар гарч болзошгүй тул аюулгүй ажиллагааг анхаарч ажиллах шаардлагатай.

Хүснэгт №14. Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Нийт зардал, 2023 он /төгрөг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
1	Кемп, автомашин, ажилчдын байр, цахилгаан үүсгүүр бүхий газруудад гал түймэр гарах магадлалтай. Мөн хаврын хуурайшилт ихтэй өдрүүдэд тамхины цог зэргээс хээрийн түймэр гарч болзошгүй	Галын дохиолол, гал унтраах багаж хэрэгслийг шаардлагатай газруудад байрлуулах	Үйл ажиллагааны зардалд багтсан	Төслийн үйл ажиллагааны явцад
		Гал түймрээс сэргийлэх талаар анхааруулга, санамжийн хуудас хийж, шаардлагатай газруудад байрлуулах		Жил бүр уурхай эхлэх үед

2	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянаж ажиллах	Хүчтэй салхи шуурганы үед уурхайн ажлыг түр зогсоох	-	Төслийн хугацаанд
3	Галын болон болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	Ажилчдыг ээлжинд гарахын өмнө аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгөх	-	Өдөр бүр ээлжинд гарахын өмнө
		Жил бүр мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулах	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд орсон	Жилд 1 удаа
4	Жолооч нарын санамсар болгоомжгүй үйлдлээс тээврийн хэрэгслүүд мөргөлдөх, хүн амьтан дайрах, мөргөх зэргээр гэмтээж, бэртээх гэх мэт осол аваар гарах	Жолооч нарыг аюулгүй ажиллагааны сургалтанд хамруулах	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд орсон	Жил бүр
		Анхааруулга, замын тэмдэг тэмдэглэгээг шаардлагатай газруудад байрлуулах	380,000	
Нийт			380,000 төгрөг	

V.8. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

“Шижиргоулд” ХХК нь Төв аймгийн Сэргэлэн сумын ОНӨААТҮГ-тэй хог хаягдлын гэрээ байгуулан ажиллана. Уурхайн үйл ажиллагаанаас бий болж буй хог хаягдлын хэмжээг багасгах, аль болох бага хог хаягдал үүсгэх, түүнийг дахин ашиглах болон дахин боловсруулах замаар гарсан хог хаягдлын хэмжээг бууруулах, үлдсэн хог хаягдлыг хүрээлэн буй орчинд аюулгүй байдлаар устгах зарчмыг баримтлан ажиллах шаардлагатай

Хүснэгт №15. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж	Нэгжийн зардал, төгрөг	Тоо хэмжээ	Нийт зардал, төгрөг /	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж	Баримтлах стандарт ба аргачлал
1	Хог хаягдал /хатуу/	-Ахуйн хог хаягдлаа орон нутагтай гэрээ байгуулан тээвэрлүүлэх -Хатуу хог хаягдлын цэгийн гадна талд болон бусад орчинд хог алдагдахаас сэргийлэн хашааг тохижуулах	Уурхайн талбайн Аккумулятор, ажилласан тос тосолгооны материал	-	380,000.0	-	380,000	Жилд 1 удаа -	Хог хаягдлын тухай хууль
2	Аюултай								
Нийт							380,000.0		

V.9.Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

“Шижиргоулд” ХХК-ийн Байгаль орчны мэргэжилтэн нь байгаль орчны асуудлыг хариуцан ажиллаж, БОХТ, БОХШХ-ийг хэрэгжүүлж, хэрэгжилтийн үр дүн, тайланг компаний удирдлага, байгаль орчныг хариуцсан бүх шатны төр, захиргааны байгууллагын өмнө хариуцан ажиллах үүрэг хүлээнэ.

Хүснэгт №16. Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Хугацаа, давтамж	Хэрэгжүүлэгч	Зардал, 2023 он /төгрөг /
1	Байгаль орчны удирдлага зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам боловсруулж мөрдөх	Тогтмол	Компаний удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр
2	Байгаль хамгаалах талаар хийсэн ажлыг жил бүрийн тайланг БОАЖЯ болон Сэргэлэн сумын ЗДТГ-т хүргэн өгч байх	11 сард	“Шижиргоулд” ХХК	Дотоод төлөвлөлтөөр
3	Ажилчдыг хөдөлмөр хамгааллын хэрэгслээр бүрэн хангаж ажиллуулах	Төслийн үйл ажиллагааны явцад	Компаний удирдлага	Үйл ажиллагааны зардалд орсон
4	Ажилчдыг нарийн мэргэжлийн эмчийн үзлэгт хамруулах	Жилд 1 удаа	Компаний удирдлага	Дотоод төлөвлөлтөөр

5	Гал унтраах хэрэгслээр уурхайг бүрэн хангах арга хэмжээ авах, галыг унтраах талаар арга хэмжээ зохион байгуулах	Жил бүр	“Шижиргоулд” ХХК	Осол эрсдэлийн төлөвлөгөөнд орсон.
6	Орон нутгаас тавьсан санал хүсэлтийг харилцан тохиролцож шийдвэрлэж байх	Төслийн хугацаанд	“Шижиргоулд” ХХК	Тохиролцох
Нийт дүн 1,000,000				

V.10. Олон нийтэд тайлагнах хуваарь, төлөвлөгөө

"Шижиргоулд" ХХК нь жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага, нутгийн иргэдэд тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг хагас жил тутамд хүргүүлнэ. БОМТ-ний хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх төлөвлөгөөг дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Төслийн үйл ажиллагааны туршид байгаль орчинд хамгийн бага сөрөг нөлөөгүй үйл ажиллагаа явуулах үүрэг хүлээж, мэргэжлийн боловсон хүчнээс бүрдсэн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгаль орчны мэргэжилтэн нь төслөөс үзүүлж байгаа сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах, арилгах, байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ авч ажиллах боловч төслийн удирдлагын хэмжээнд онцгойлон анхаарч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд байна.

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд		Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацааны тов	Зохион байгуулах газар
Төв аймаг	Орон нутгийн байгаль орчны газар	Хуралд танилцуулах	БОМТ-ийн 2023 оны хэрэгжилтийн тайлан	11-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Уурхайд
	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ	Уулзалт			БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ-т
Төрийн захиргааны төв байгууллага	Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, Бүх шатны засаг дарга	Тайлан, төлөвлөгөөг тайлан хэлбэрээр болон Файл хэлбэрээр	2023 оны БОМТ	12-р сарын 01-ний өдрийн дотор	Засаг даргын тамгын газарт

V. 11. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр

“Хошуу-уул” нэртэй алтны шороон ордыг хэрэгжүүлснээс үүдэн байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүрт илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр гэнэ.

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт байгаль орчны төлөв байдлын өөрчлөлт, сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, арилгах, бууруулах арга хэмжээ үр дүнтэй байгаа эсэх, сөрөг нөлөөллийн эрчим, цар хэмжээ нь зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байгаа эсэхийг тогтоох ажиглалт, хэмжилт, дээжлэлт хийх байршил, давтамж, хариуцах этгээд, шинжилгээний арга, шаардагдах зардлыг тооцож тусгана.

“Шижиргоулд” ХХК нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Хүснэгт №18. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө

№	Хяналт шинжилгээ явуулах үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хяналтын хугацаа, давтамж	Зардал, 2023 он /төгрөг/	Баримтлах стандарт, аргачлал
Агаарын орчин					
1	Агаарын тоосны (TSP, PM ₁₀ , PM _{2.5}) шинжилгээг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Уурхай орчим, кемп орчмоос	Олборлолтын талбайд 1 цэгт жилд 1 удаа /хавар, зун/	Шинжээчийн зардал 100.0 + 30.0 * 1цэг * 1удаа=130,000	-MNS 4585-2007 Агаарын чанар. Техникийн ерөнхий шаардлага, -MNS 3384:1982 Сорьц авахад тавих ерөнхий шаардлага,
2	Агаарын бохирдлын (NO ₂ , SO ₂ , CO, Тоос) шинжилгээ хийлгэж байх				-MNS 4048:1988 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга -MNS 0017-2-5-11:1988 Агаар дахь азотын давхар ислийн хэмжээг тодорхойлох фотоколориметрийн арга, -MNS 5013:2009 Бензин хөдөлгүүртэй автомашин. Утааны найрлага дахь хорт бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга, -MNS 5014:2009 Дизель хөдөлгүүртэй автомашин. Утааны тортогворжилтын зөвшөөрөх дээд хэмжээ ба хэмжих арга
Усан орчин					
1	Усны хяналт шинжилгээ: Усны чанар: рН, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), нийт хатуулаг (CaCO ₃), Ca, Mg, Na, K, SO ₄ , NO ₂ , NO ₃ , NH ₄ , As, Cd, Cu, Hg, Pb, Zn, Cr, Fe, Ni, үнэр, өнгө, нүүрс устөрөгчид (нефть бүтээгдэхүүний бохирдол)	Унд ахуйн усыг хангаж буй гүний уснаас, тунаах нуураас.	Жилд 2 удаа	45.0 * 2 цэг=90,000	-MNS (ISO) 4867:1999 Усны чанар. Дээжийг боловсруулах, хадгалах зөвлөмж -MNS 4586:1998 Усан орчны чанарын үзүүлэлт. Ерөнхий шаардлага -MNS (ISO) 5667-14:2000 Гадаад орчны уснаас сорьц авах болон тээвэрлэх, гарын авлагын зөвлөмж MNS 13.060.50 Усны чанарын стандарт MNS 0900 : 2005 Ундны ус. Эрүүл Усны түвшин (газрын гадаргаас ахуйн шаардлага, түүнд тавих хяналт

Хөрсөн бүрхэвч					
1	Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс %, ялзмагийн агууламж %, шим тэжээлийн элемент (NO ₃ , P ₂ O ₅ , K ₂ O), хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд, кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайр	Төслийн талбайд 2 цэг сонгох. /уурхайн шимт хөрсний овоолго, ахуйн бохир усны хаягдал орчимд/	Жилд 2 удаа	Ерөнхий шинжилгээ 28.0, Хүнд металлын шинжилгээ 28.0 56.0 * 2 цэг= 112,000	- MNS 3307:1991, MNS 3308:1991 Хөрс. Хөрсний химийн элементүүдийн нийт хэмжээг тодорхойлох арга, - MNS 4006:1987 Хөрс. Хөдөлгөөнт фосфор, калийг тодорхойлох арга - MNS 3298:1991 Хөрс. Шинжилгээнд дээж авахад тавигдах ерөнхий шаардлага - MNS ISO 11047:2001 Хөрсний чанар. Хөрсний усан орчны хандмалд кадми, хром, кобальт, зэс, хар тугалга, мангани, никель, цайрыг тодорхойлох. - MNS 3675:1984 Хөрсний органик бодисын хэмжээг тодорхойлох лабораторийн арга
Нийт дүн				332,000 төгрөг	

V.12. 2023 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНД ЗАРЦУУЛАХ НИЙТ ЗАРДАЛ

“Шижиргоулд” ХХК-ийн 2023 оны БОМТ-г БОНХЯ-ны Сайдын 2014 оны 1 сарын 06-ны өдрийн “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”-ын дагуу боловсрууллаа. 2023 онд БОМТ-нд нийт **8,872,000** төгрөг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

Хүснэгт №19. 2023 оны БОМТ-ний нийт зардал

№	Арга хэмжээ	Зардал, 2023 он /төгрөг/
1	Байгаль орчинд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	780,000
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	2,000,000
3	Биологийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	1,300,000
4	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	3,700,000
5	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	380,000
6	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	380,000
7	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	332,000
Нийт дүн		8,872,000 төгрөг

VI. ДҮГНЭЛТ

“Шижиргоулд” ХХК-ний Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутагт орших “Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын С-7 блокуудыг ил аргаар ашиглах төслийн 2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний тайланг хийж гүйцэтгэлээ.

2023 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дагуу сөрөг нөлөөллүүдийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг тухай бүрт хэрэгжүүлж тухайн онд хийсэн ажлаа холбогдох газруудаар хянуулж батлуулах шаардлагатай байна.

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд 2023 онд нийт 8,872,000 сая.төг зарцуулахаар төлөвлөлөө.

“Шижиргоулд” ХХК нь байгалийн унаган төрхийг хамгаалахын тулд байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотголын тайлан, байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж зэргийг мөрдлөг болгон ажиллах хэрэгтэй.

Мөн олборлолтонд өртсөн талбайд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг зохих дүрэм, журмын дагуу чанартай гүйцэтгэх шаардлагатай байна.

Энэхүү тайлангийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт шинжилгээний ажлуудыг холбогдох стандарт, арга аргачлалын дагуу тогтоосон хугацаанд чанд сахин биелүүлж байх хэрэгтэй.

Уурхайн үйл ажиллагааны үед хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааг сайтар чанд сахих, аюулын үед хэрэгжүүлэх дотоод төлөвлөгөөтэй ажиллах шаардлагатай.

АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, НОМ ЗОХИОЛ

1. Монгол Улсын Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, 1995 он
2. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль, 2012 он
3. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний аргачилсан заавар УБ 2010.
4. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын салбарын стандартуудын эмхтгэл УБ 2010.
5. Журам шинэчлэн батлах тухай Байгаль орчин аялал жуулчлалын Сайдын А-36 тоот тушаал, 2011 оны 2 дугаар сарын 16, 1-р хавсралт
6. “БОМТ боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам” БОАЖСайдын А/618 тоот тушаал, 2019 он.
7. Төв аймгийн Сэргэлэн сумын нутагт орших “Хошуу уул”-ын алтны шороон ордын С-5, С-7 блокуудыг ил аргаар ашиглах төслийн БОННУ-ий нэмэлт тодотголын тайлан
8. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ, аудитын журам, аргачлал /гарын авлага/ УБ 2014 он
9. Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн яамны сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 29-ны өдрийн А-618 дугаар тушаалын хавсралт, “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах” журам.
10. www.mne.mn